

EUROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 18.1.2022.
COM(2022) 16 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

o europskoj strategiji za sveučilišta

{SWD(2022) 6 final}

1 Sveučilišta – prepoznatljivo obilježje europskog načina života

Danas naše društvo treba doprinos svojih sveučilišta više nego ikad prije¹. U svijetu koji se brzo mijenja Europa se suočava s velikim izazovima: klimatskim promjenama i gubitkom bioraznolikosti, digitalnom transformacijom i starenjem stanovništva, i to u vrijeme najveće svjetske zdravstvene krize u posljednjih sto godina i njezinih gospodarskih posljedica. Položaj Europe u svijetu te dobrobit i blagostanje budućih generacija ovise o našoj reakciji. Sektor visokog obrazovanja ima ključnu ulogu u oporavku Europe nakon pandemije te u oblikovanju održivih i otpornih društava i gospodarstava. **Izvrсна i uključiva sveučilišta** preduvjet su i temelj otvorenih, demokratskih, poštenih i održivih društava, kao i postojanog rasta, poduzetništva i zapošljavanja.

Europa može napredovati na temeljima raznolikog i uspješnog sektora visokog obrazovanja koji je duboko ukorijenjen u europskoj kulturi. U Europi je približno 5 000 visokih učilišta², 17,5 milijuna studenata u terciarnom obrazovanju, 1,35 milijuna predavača u terciarnom obrazovanju³ i 1,17 milijuna istraživača⁴. Različite vrste visokih učilišta, bilo da je riječ o istraživačkim sveučilištima, tehnološkim institutima, umjetničkim akademijama ili visokim učilištima i ustanovama za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, prepoznatljiv su dio **europskog načina života**. *Ta je raznolikost naša prednost* jer otvara prostor izboru, kreativnosti i sinergiji putem mobilnosti i suradnje. Europa sad slavi 35 godina iskustava koja su promijenila živote više od 10 milijuna mladih učenika putem njezina vodećeg programa Erasmus+.

Sveučilišta zauzimaju jedinstven položaj na sjecištu obrazovanja, istraživanja, inovacija, služenja društvu i gospodarstva: igraju ključnu ulogu u uspostavi europskog prostora obrazovanja i europskog istraživačkog prostora (EIP), u sinergiji s europskim prostorom visokog obrazovanja. Zahvaljujući snažnim partnerstvima u EU-u i širom svijeta i kumulativnoj stečevini obrazovnih sustava i istraživačkih mreža, sveučilišta su ključni akteri u promicanju europskog modela u skladu s interesima i vrijednostima EU-a: vladavinom prava, ljudskim pravima i međunarodnim normama i standardima.

Europi su potrebna uspješna sveučilišta kako bi doprinijela provedbi **političkog plana Europske unije**, jer su dio različitih ključnih inicijativa pokrenutih u posljednje vrijeme u svrhu oporavka i otpornosti. **U zajedničkom je interesu Europske unije i država članica da podrže sektor visokog obrazovanja** udruživanjem snaga radi ostvarivanja zajedničke vizije za taj sektor utemeljene na bogatstvu njegove raznolikosti.

Pri tome trebaju uzeti u obzir **promjenjive okolnosti u kojima se EU nalazi** i koje izravno utječu na sektor visokog obrazovanja. Ako se na njih primjereno ne reagira, to bi moglo

¹ Izraz „sveučilište” upotrebljava se kao referenca na širi sektor koja predstavlja cjelokupno područje terciarnog obrazovanja te stoga uključuje sve vrste visokih učilišta, uključujući istraživačka sveučilišta, sveučilišne fakultete, veleučilišta, visoka učilišta i ustanove strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te umjetničke visokoškolske ustanove.

² Riječ je o visokim učilištima koja su primila Povelju Erasmus za visoko obrazovanje (ECHE), koja je preduvjet za sudjelovanje visokih učilišta u programu Erasmus+.

³ Za EU, Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tertiary_education_statistics.

⁴ Za EU, Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tsc00003/default/table?lang=en>.

negativno utjecati na uspješnost sveučilišta. Sveučilišta su u postupku preobrazbe i obnove. EU i države članice trebaju ih podržati na tom putu.

Sveučilišta mogu ponuditi bolja rješenja za društvene izazove ako se na djelotvorniji način uključe u transnacionalnu suradnju. Ključno je pitanje za 92 % sveučilišta uklanjanje pravnih i administrativnih prepreka za međunarodna strateška institucionalna partnerstva⁵. Prema istraživanju Eurobarometra 93 % ispitanika odgovorilo je da bi bilo korisno uvesti akademske stupnjeve na razini EU-a koje bi pružale mreže europskih sveučilišta, čime bi se studentima omogućilo da studiraju u drugim zemljama EU-a i fleksibilno biraju kolegije ili module⁶.

Sveučilišta su često nedovoljno financirana da bi ispunila svoju rastuću društvenu misiju. Izvješće opservatorija za javno financiranje⁷ pokazalo je da su se ulaganja u više od pola ispitanih sustava visokog obrazovanja ili smanjila unatoč sve većem broju studenata ili se ne povećavaju istim tempom. Pandemija bolesti COVID-19 stvorila je nove potrebe za ulaganjima (primjerice, u digitalne alate i infrastrukturu) i uzrokovala gubitak prihoda.

Sektor visokog obrazovanja mora se prilagoditi ubrzanim promjenama u području traženih vještina. Zahvaljujući zelenoj i digitalnoj tranziciji potrebni su nam obrazovanje koje će odgovarati budućim potrebama te istraživanje i inovacije koji su u bliskoj suradnji s povezanim industrijama i dionicima, a značajne razlike u pogledu digitalnih vještina u EU-u moraju se smanjiti. Studenti i osoblje širom EU-a trebaju steći zelene i digitalne vještine za budućnost, a tehnološki i inovativni potencijal sveučilišta treba upogoniti kako bi se riješili društveni izazovi. Ciljevi koje Europa nastoji postići do 2030. jesu da najmanje 45 % osoba u dobi od 25 do 34 godine stekne terciarni akademski stupanj⁸, a najmanje 60 % odraslih sudjeluje u učenju (u proteklih 12 mjeseci)⁹. Ambiciozni ciljevi postavljeni u okviru digitalnog desetljeća¹⁰: 80 % osoba koje imaju barem osnovne digitalne vještine i 20 milijuna stručnjaka za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju zaposlenih do 2030.

Raznolikost, uključenost i rodna ravnopravnost u sektoru visokog obrazovanja važniji su nego ikad. Studenti, pripadnici akademske zajednice, administrativno osoblje i istraživači u nepovoljnom socioekonomskom položaju i dalje su podzastupljeni u visokom obrazovanju¹¹. Žene i muškarci i dalje su nejednako zastupljeni na rukovodećim položajima na sveučilištima te u nekim područjima studija i istraživanja. Rodna ravnoteža očigledno se smanjuje na višim razinama među voditeljima visokih učilišta te su žene zaposlene na nešto manje od 24 % tih položaja u 27 država članica EU-a¹².

⁵ Istraživanje Udruženja europskih sveučilišta, [Međunarodna strateška institucionalna partnerstva i inicijativa Europska sveučilišta](#), travanj 2020., str. 26.

⁶ Eurobarometar (2018.): <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2186>.

⁷ [Izvješće opservatorija za javno financiranje Udruženja europskih sveučilišta za 2019./2020.](#)

⁸ Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.), Službeni list C 66, 26.2.2021., str. 1.–21.

⁹ Kako su postavljeni u Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava.

¹⁰ COM(2021) 118 final.

¹¹ Hauschildt, Gwosć, Schirmer i Wartenbergh-Cras (2021.). [Socijalni i ekonomski uvjeti studentskog života u Europi: sažet pregled pokazatelja. EUROSTUDENT VII 2018.–2021.](#)

¹² She Figures 2021., Baza podataka o ženama u znanosti, GU za istraživanje i inovacije. <https://op.europa.eu/s/tfIN>.

Temeljne akademske i demokratske vrijednosti pod pritiskom su. Sa sveučilišta dolaze poruke duboke zabrinutosti zbog prijetnji akademskoj slobodi i autonomiji sveučilišta¹³. Sve je veći broj ugroženih znanstvenika i istraživača u europskom susjedstvu. Prijetnja je i vanjsko uplitanje u visoka učilišta.

Sveučilišta moraju biti konkurentna u cijelom svijetu. Relativna važnost Europe na svjetskoj razini, kad je riječ o sveučilištima na kojima se intenzivno provode istraživanja, smanjuje se. Države članice još ne iskorištavaju u potpunosti potencijal koji bi im donio objedinjeni trud na svjetskoj razini. Europa može bolje poticati mobilnost te privući i zadržati talentirane studente, pripadnike akademske zajednice i istraživače kako bi se maksimalno povećao njezin globalni utjecaj kad je riječ o vrijednostima, obrazovanju, istraživanju, industriji i društvenom učinku.

Europska strategija za sveučilišta dio je paketa za visoko obrazovanje uz prijedlog Preporuke Vijeća o jačanju veza radi djelotvorne europske suradnje u području visokog obrazovanja. Objema inicijativama zajednički se nastoji osloboditi puni potencijal sektora visokog obrazovanja kao promicatelja vještina i znanja te pokretača inovacija i rješenja za društvene izazove. Strategijom se nastavlja razvoj na temelju postignuća iz više od 20 godina Bolonjskog procesa i predlaže se vizija suradnje u području europskog visokog obrazovanja koja će donijeti korjenite promjene u korist EU-a i šire. Prijedlog Komisije za Preporuku Vijeća prvi je korak u olakšavanju duboke transnacionalne suradnje kako bi sveučilišta napredovala i kako bi se ojačao osjećaj europske pripadnosti.

2 Ciljevi europske strategije za sveučilišta

Europskom strategijom za sveučilišta nastoji se pomoći sveučilištima i omogućiti im da se prilagode promjenjivim uvjetima, da budu uspješna i pridonose otpornosti i oporavku Europe. Njome se države članice i visoka učilišta širom Europe pozivaju na udruživanje. Strategijom se transnacionalna suradnja nastoji podići na novu razinu u pogledu intenziteta i opsega te se nastoji razviti istinski europska dimenzija u sektoru visokog obrazovanja, utemeljena na zajedničkim vrijednostima. Strategijom se izvrsnost i uključivost prepoznaju kao istaknuto obilježje europskog visokog obrazovanja, koje služi kao primjer za naš europski način života. Time se sektor visokog obrazovanja u Europi razlikuje od drugih dijelova svijeta.

Strategija se nastavlja i na prve pouke inicijative Europska sveučilišta¹⁴. Ta je inicijativa živopisan primjer duboke institucionalne transnacionalne suradnje utemeljene na združenim i dijeljenim dugoročnim vizijama sveučilišta. Savezi 41 europskog sveučilišta¹⁵ katalizatori su za uspostavu novih instrumenata i pravnih okvira te mogu nadahnuti širu zajednicu visokog obrazovanja širom Europe.

¹³ [Akademska sloboda i institucionalna autonomija: preuzetim obvezama moraju slijediti mjere](#), zajednička izjava Udruge svih europskih akademija, Udruženja europskih sveučilišta i udruge Science Europe, travanj 2019.

¹⁴ [Inicijativa Europska sveučilišta | Obrazovanje i osposobljavanje \(europa.eu\)](#).

¹⁵ [Informativni članci europskih sveučilišta | Obrazovanje i osposobljavanje \(europa.eu\)](#).

Komisija predlaže da se naglasak stavi na postizanje četiri zajednička ključna cilja do sredine 2024.:

- **jačanje europske dimenzije u visokom obrazovanju i istraživanju:**
provedba niza vodećih inicijativa koje će imati isti učinak na međunarodnu suradnju koji je Erasmus+ dosad imao na mobilnost studenata, a Obzor Europa na vrhunska istraživanja: vidljiv iskaz karakteristično europskog pristupa. S obzirom na sve veću odgovornost koju sveučilišta imaju u stvaranju otporne Europe, potrebna im je odgovarajuća financijska potpora;
- **zalaganje za ulogu sveučilišta kao predvodnika našeg europskog načina života:**
visoko obrazovanje i istraživanje u Europi doprinose europskom načinu života svojim trima ciljevima: 1) kvaliteta i relevantnost vještina koje će odgovarati budućim potrebama, 2) raznolikost i uključivost i 3) demokratske prakse, temeljna prava, akademske vrijednosti i sloboda znanstvenog istraživanja. Potrebno je promicati fleksibilne i privlačne akademske karijere te cijiniti podučavanje, istraživanje, poduzetništvo, upravljanje i aktivnosti vođenja;
- **ojačati položaj sveučilišta kao nositelja promjena u paralelnoj zelenoj i digitalnoj tranziciji:**
podržati puni angažman sveučilišta u provedbi zelene i digitalne tranzicije. EU će ispuniti svoj cilj da više mladih ljudi i cjeloživotnih učenika stekne digitalne vještine i vještine za zelenu tranziciju ili da se tehnološkim i društvenim inovacijama razviju zelena rješenja ako u tome sudjeluje sektor visokog obrazovanja;
- **ojačati sveučilišta kao pokretače globalne uloge i vodstva EU-a:**
dubljom međunarodnom suradnjom unutar Europe i šire podržati sveučilišta u nastojanju da postanu otvorenija prema van i konkurentnija na svjetskoj razini te da pridonesu jačanju sustava visokog obrazovanja u partnerskim zemljama u skladu s europskim vrijednostima. To će zauzvrat povećati privlačnost Europe ne samo kao odredišta za studiranje, već i kao privlačnog svjetskog partnera za suradnju u obrazovanju, istraživanju i inovacijama.

Za uspjeh europske strategije za sveučilišta potrebno je uskladiti prioritete politika i ulaganja na razini EU-a te nacionalnim, regionalnim i institucionalnim razinama. Za provedbu ove strategije potrebna je bliska suradnja s državama članicama, sveučilištima i drugim dionicima te njihova međusobna suradnja. Zajedno možemo iskoristiti jak i jedinstven temelj europskog sektora visokog obrazovanja i bliskije povezati njegove misije obrazovanja, istraživanja i inovacija u službi društva.

3 Novi okvir za poboljšanje europske suradnje

3.1 Četiri vodeće inicijative za jačanje europske dimenzije u visokom obrazovanju i istraživanju

I u Komunikaciji Komisije o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025.¹⁶ i o novom europskom istraživačkom prostoru za istraživanje i inovacije¹⁷ ističe se da moramo olakšati i

¹⁶ COM(2020) 625.

¹⁷ COM(2020) 628.

ojačati transnacionalnu suradnju između sveučilišta kako bismo ojačali njihove kapacitete da mladima, cjeloživotnim učenicima i istraživačima pruže odgovarajuće kompetencije i vještine. Time će se među visokim učilištima proširiti kultura izvrsnosti u obrazovanju i znanosti i stvaranje vrijednosti, što će povećati njihovu privlačnost i globalnu konkurentnost. Europa taj trud može podržati postupno tako da primjenjuje **četiri vodeće inicijative**, koje će – kad se spoje – povećati prednosti sveučilišta širom Europe i dodatno ojačati i njihovu uključivost i izvrsnost u svim njihovim aktivnostima.

Inicijativom Europska sveučilišta programa Erasmus+, u kombinaciji s Obzorom Europa, Digitalnom Europom i drugim nacionalnim instrumentima i instrumentima EU-a, potiče se uspostava ambicioznih transnacionalnih saveza visokih učilišta kako bi se razvila i dijelila zajednička dugoročna strukturna, održiva i sustavna suradnja u području obrazovanja, istraživanja i inovacija stvaranjem europskih međusveučilišnih kampusa na kojima studenti, osoblje i istraživači iz svih dijelova Europe mogu uživati u mobilnosti bez prepreka i zajedno stvarati nova znanja u različitim zemljama i disciplinama.

Pravnim statutom za saveze visokih učilišta, za europska sveučilišta i druge vrste saveza omogućilo bi im se da objedine snage, donose zajedničke strateške odluke i djeluju zajedno kao pravna osoba te bi im se olakšalo udruživanje resursa, aktivnosti i podataka. Takav statut olakšao bi dublju, dugoročnu i fleksibilnu transnacionalnu suradnju, omogućio dijeljenje kapaciteta i razmjenu osoblja, kao i provedbu združenih studija, a radi pružanja združenih akademskih stupnjeva na razini saveza, uključujući združenu europsku diplomu.

Združena europska diploma, koja se dodjeljuje na nacionalnoj razini, potvrdila bi ishode učenja ostvarene u sklopu transnacionalne suradnje nekoliko ustanova, koji se nude primjerice u sklopu saveza europskih sveučilišta, te bi se temeljila na zajedničkom skupu kriterija. Europsku diplomu trebalo bi biti jednostavno izdati, pohraniti, podijeliti, provjeriti i potvrditi njezinu autentičnost te bi se trebala priznavati u cijelom EU-u. Kao prvi korak Komisija će nastojati razviti europske kriterije za dodjeljivanje oznake europske diplome. Takva oznaka izdavala bi se kao dopunska potvrda kvalifikacija studenata koji završavaju združene studije koji se provode u kontekstu transnacionalne suradnje nekoliko visokih učilišta.

Opća primjena **inicijative za uvođenje europske studentske iskaznice** za sve mobilne studente na svim europskim sveučilištima olakšat će im pristup transnacionalnoj mobilnosti na svim razinama. Upravljanje mobilnošću zbog toga će biti jednostavnije, učinkovitije i zelenije. Osiguravanje da se preko granica i primjenom različitih digitalnih alata može utvrditi jedinstveni identitet svakog europskog studenta olakšat će uvođenje europske studentske iskaznice u cijeloj Europi i omogućiti potpunu digitalizaciju upravljanja mobilnošću studenata u sklopu programa Erasmus+ od podnošenja zahtjeva do izdavanja studijskih kvalifikacija¹⁸.

¹⁸ Ta će se radnja oslanjati na pouke iz okvira digitalnog identiteta Europske komisije i bit će interoperabilna s drugim europskim informatičkim alatima, uključujući Uredbu o eIDAS-u (elektronička identifikacija, autentifikacija i usluge povjerenja), europsku uredbu o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na jedinstvenom europskom tržištu i iz rada na digitalnim novčanicima koji se oslanja na europske infrastrukture lanaca blokova za usluge (EBSI) tako što se upotrebljavaju provjerljive vjerodajnice na temelju standarda W3C za razmjenu obrazovnih kvalifikacija.

Te će četiri vodeće inicijative biti usklađene i pridonijet će **okviru europske suradnje u sektoru visokog obrazovanja**. Pridonijet će oblikovanju stvarnog europskog identiteta podizanjem transnacionalne suradnje na višu razinu i poticanjem snažnog osjećaja pripadnosti Europi.

Usto, s obzirom na to da sveučilišta imaju autonomiju, a da su za nacionalno zakonodavstvo odgovorne države članice, postojani je izazov osigurati da kurikulumi i kvalifikacije budu potpuno transparentni, a da razlike među njima ne sprečavaju slobodno kretanje studenata, pripadnika akademske zajednice i istraživača. Osiguravanje kvalitete temelj je uzajamnog povjerenja koje omogućuje duboku suradnju i neometanu mobilnost. Zbog toga se predlaže daljnje razvijanje **Europskog sustava osiguravanja kvalitete i priznavanja**, u kojem je kvaliteta kvalifikacija osigurana, kvalifikacije su digitalizirane i automatski se priznaju u cijeloj Europi, a uklanja se birokracija koja narušava mobilnost, pristup daljnjem učenju i osposobljavanju ili ulazak na tržište rada. U sinergiji s programom politike EIP-a **Europska inicijativa za izvrsnost** povećat će izvrsnost u području znanosti i vrednovanja znanja na europskim sveučilištima i poboljšati konkurentnost europskih sveučilišta u ključnim područjima poput zelene i digitalne tranzicije.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima i državama članicama:

— proširiti program na **60 europskih sveučilišta i više od 500 sveučilišta do sredine 2024.**, a okvirni proračun programa Erasmus+ iznosi ukupno 1,1 milijardu EUR za razdoblje 2021.–2027.,

— uložiti trud u razvijanje **pravnog statuta za saveze sveučilišta do sredine 2024.**: u sklopu programa Erasmus+ od 2022. provodit će se pilot-projekt primjene postojećih europskih instrumenata¹⁹,

— istražiti mogućnosti i korake koje je potrebno poduzeti za uspostavu **združene europske diplome do sredine 2024.**: u sklopu programa Erasmus+ od 2022. napraviti će prve korake na putu prema združenoj europskoj diplomi, a posebno razviti europske kriterije za dodjeljivanje oznake europske diplome,

— **povećati provedbu inicijative za uvođenje europske studentske iskaznice uvođenjem jedinstvene europske studentske identifikacijske oznake**, koja će biti dostupna svim mobilnim studentima 2022., a svim studentima europskih sveučilišta do sredine 2024.,

— preispitati Preporuku o nastavku europske suradnje u osiguravanju kvalitete visokog obrazovanja²⁰ u 2023. kako bi se dodatno razvio **Europski sustav osiguravanja kvalitete i priznavanja**,

— izvijestiti 2022. o **provedbi Preporuke Vijeća o promicanju automatskog uzajamnog priznavanja** kvalifikacija visokog obrazovanja i srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja te ishoda razdoblja učenja u inozemstvu te podržati države članice,

— predložiti **preporuku Vijeća o jačanju veza radi djelotvorne europske suradnje u području visokog obrazovanja** kako bi se olakšala dublja transnacionalna suradnja.

3.2 Odgovarajuće financiranje visokog obrazovanja i istraživanja

Da bi se postigla uključivost i izvrsnost, sveučilišta je potrebno odgovarajuće financirati na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini. Trenutačno države članice prosječno

¹⁹ Jedan je postojeći instrument [Europska grupacija za teritorijalnu suradnju \(EGTC\)](#).

²⁰ Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća od 15. veljače 2006. o nastavku europske suradnje u osiguravanju kvalitete visokog obrazovanja, *Službeni list L 64*, 4.3.2006., str. 60.–62.

izdvajaju 0,8 % svojeg BDP-a za tercijarno obrazovanje, u rasponu od 0,3 % do 1,7 %²¹. Prosječni državni rashodi za istraživanje i razvoj u visokim učilištima iznose 0,48 % BDP-a u Europi²². Vidljivo je da sektoru visokog obrazovanja EU-a u značajnoj mjeri nedostaje financijskih sredstava, posebice kad se uzme u obzir povećanje broja studenata i sve veće odgovornosti sveučilišta.

Europsko financiranje važno je sveučilištima jer se njime kao izvorom prihoda dopunjava nacionalno financiranje, ali ono služi i kao platforma za europsku i međunarodnu akademsku suradnju. U sklopu novog višegodišnjeg financijskog okvira na razini EU-a uložiti će se znatan iznos sredstava u korist sveučilišta, procijenjen na 80 milijardi EUR²³ u programskom razdoblju 2021.–2027. Sektor visokog obrazovanja stoga će ostvariti korist od nezabilježene razine financiranja EU-a iz različitih izvora, među ostalim iz programa Erasmus+, Obzor Europa, Digitalna Europa, Mehanizma za oporavak i otpornost, fondova pod podijeljenim upravljanjem²⁴ ili fonda InvestEU. Svaki od tih izvora financiranja financijski je alat sam po sebi, koji se odlikuje konkretnom svrhom i misijom.

Iako su sredstva i programi EU-a značajni, oni ne smiju zamijeniti dostatno nacionalno javno financiranje i druga javna i privatna ulaganja, već se moraju primjenjivati istodobno s njima. Ključno je da države članice i akteri iz sektora visokog obrazovanja djelotvorno iskoriste alate EU-a i istraže sinergije s nacionalnim, regionalnim i lokalnim financiranjem kako bi se učinilo sve na nacionalnoj razini i razini EU-a za ostvarenje zajedničke vizije predviđene ovom europskom strategijom za sveučilišta.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima i državama članicama:

— **olakšati pristup nacionalnom financiranju i financiranju EU-a** za kvalitetne projekte koje nije bilo moguće financirati iz programa Erasmus+: prvo, dostavit će se **potvrda** Komisije radi testiranja za poziv na podnošenje prijedloga iz 2022. za financiranje inicijative Europska sveučilišta; drugo, u sklopu programa Erasmus+ može se primijeniti **alat Pečat izvrsnosti**²⁵, kao što se primjenjuje u sklopu Obzora Europa,

— u sklopu preispitivanja programâ višegodišnjeg financijskog okvira sredinom razdoblja **razviti način ulaganja kojim se uzima u obzir regionalno, nacionalno i europsko financiranje.**

Osim navedenog, Komisija poziva države članice:

— da maksimalno povećaju učinak intervencija EU-a tako da traže daljnje **sinergije s nacionalnim financiranjem**, posebno u kontekstu inicijative Europska sveučilišta,

— da razviju **odgovarajuće mehanizme financiranja** za sveučilišta,

— da podrže reforme visokog obrazovanja putem **instrumenta za tehničku potporu**,

²¹ Opći državni rashodi na temelju Klasifikacije funkcija države – [COFOG](#).

²² https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=R_%26_D_expenditure#Gross_domestic_expenditure_on_R.26D

²³ Konačan iznos ovisit će o ishodu trenutnog programiranja sredstava.

²⁴ Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski socijalni fond (ESF).

²⁵ To je oznaka kvalitete koja se dodjeljuje ocijenjenim prijedlozima projekata koji prelaze prag kvalitete kako bi lakše pronašli zamjensko financiranje putem Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog socijalnog fonda plus.

— da osiguraju **fleksibilnost programa financiranja** kako bi se omogućila **interdisciplinarnost**.

4 Predvodnici našeg europskog načina života

4.1 Jačanje kvalitete i relevantnosti vještina koje će odgovarati budućim potrebama

Potrebno se sustavno i sveobuhvatno posvetiti **akademskim karijerama** i tako odgovoriti na poziv Vijeća da se promiču fleksibilne i privlačne karijerne strukture i poboljšaju uvjeti rada. U ocjenjivanju karijere treba uzeti u obzir raznolikost aktivnosti pripadnika akademske zajednice, kao što su podučavanje, istraživanje, poduzetništvo, upravljanje ili vođenje. Preporukom Vijeća o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi nastoji se poboljšati privlačnost istraživačkih karijera i osigurati bolji pristup izvrsnoj znanosti.

Sveučilišta su ključna za sprječavanje **neusklađenosti vještina** i uskih grla koja mogu otežati oporavak Europe te za poticanje razvoja učenika kao osoba koje razmišljaju kreativno i kritički, rješavaju probleme te su aktivni i odgovorni građani spremni za cjeloživotno učenje. Komisija je 2021. predstavila prijedlog **Preporuke Vijeća o europskom pristupu mikrokvalifikacijama** za cjeloživotno učenje i zapošljivost. Brzo daljnje postupanje Vijeća pomoći će aktivirati visoko obrazovanje u svrhu cjeloživotnog učenja i doprinijeti profesionalnoj prekvalifikaciji i usavršavanju kako bi se zadovoljile nove potrebe i potrebe u nastajanju u društvu i na tržištu rada.

Izvrсна okruženja za obrazovanje, istraživanje i inovacije potiču razvijanje naprednih vještina, revolucionarne spoznaje i njihovu primjenu u praksi. Suradnja između sveučilišta i **industrijskih ekosustava** uzajamno je korisna u tom pogledu, pri čemu sektor visokog obrazovanja, osim toga što pridonosi osobnom razvoju, potiče razvoj vještina za industriju i poslovni sektor. Učenici bi trebali imati više mogućnosti iskoristiti pripravništva, biti u doticaju s novoosnovanim poduzećima i biti nositelji promjena u svojoj zajednici kako bi pozitivno utjecali na društvo koje ih okružuje. Ključno je poduzetničko obrazovanje i osposobljavanje koje povećava poslovno znanje i vještine, posebno za MSP-ove. U tom pogledu treba promicati više sinergija između saveza europskih sveučilišta i centara strukovne izvrsnosti.

Za izvršno i relevantno visoko obrazovanje potrebno je osigurati potporu kako bi se **potaknule pedagoške inovacije** usmjerene na učenike, uz mnoštvo prostora za učenje i fleksibilne interdisciplinarne načine učenja. Stvaranje „**živih laboratorija**”²⁶ treba promicati kao dobar primjer načina na koji studenti mogu biti osposobljeni rješavati izazove na holistički način, u različitim disciplinama, i načina na koji se može podržati kritičko razmišljanje, rješavanje problema te kreativne i poduzetničke vještine studenata.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima i državama članicama:

²⁶ Živi laboratoriji na sveučilištima omogućuju studentima, osoblju i istraživačima da surađuju s ključnim dionicima kako bi rješavali izazove društva te potiču primjenu znanja u kontekstu stvarnog svijeta, unapređuju vještine uključenih osoba, povećavaju povezanost među ljudima i pružaju više mogućnosti za povezivanje s društvom.

- do 2023. predložiti **Europski okvir za privlačne i održive karijere u visokom obrazovanju**, u sinergiji s okvirom za istraživačke karijere razvijenim u sklopu EIP-a,
- podržati **razvijanje vještina** koje će odgovarati budućim potrebama i poduzetničke kompetencije osoba s diplomom i **kurikulume koje zajednički razvijaju pripadnici industrije, uključujući MSP-ove, i visoka učilišta u strateški važnim industrijskim sektorima** utvrđenima u ažuriranoj industrijskoj strategiji²⁷, što provode savezi za sektorsku suradnju u području vještina programa Erasmus+ i što pridonosi načinima tranzicije sektora²⁸,
- **proširiti oznaku EIT²⁹ i na aktivnosti cjeloživotnog učenja** kao što su moduli i programi mentorstva, prekvalifikacije i usavršavanja i proširiti upotrebu oznake EIT i izvan akademskog obrazovanja,
- podržati **donošenje zajedničkog okvira EU-a i mreže INFE OECD-a³⁰ za financijske kompetencije** kako bi se pridonijelo cjeloživotnoj financijskoj dobrobiti odraslih osoba,
- potaknuti **stažiranje u inozemstvu u sklopu programa Erasmus+**, koje će dovesti do više od 100 000 pripravnika svake godine putem studentskog istražinskog ocjenjivanja i stažiranja u novonastalim poduzećima i poduzetničkim organizacijama,
- proširiti nove **inovativne pristupe učenju i podučavanju, uključujući „žive laboratorije”**, na preddiplomskom, diplomskom i doktorskom stupnju putem programa Erasmus+ i Obzora Europa,
- razviti **alate za tranziciju za sveučilišta i države članice: istraživanja praćenja Eurograduate**, inicijativa **HEInnovate 2.0³¹** i **usluge ubrzanja** za sveučilišta u sklopu Obzora Europa,
- u sklopu inicijative **ERA Hubs** ojačati ulogu sveučilišta u lokalnim inovacijskim ekosustavima, kao što je jačanje i dijeljenje kapaciteta za prijenos tehnologija, preko sveučilišta nastalih iz matičnih sveučilišta i promicanjem zajedničkog ulaganja u sinergiju s fondom InvestEU,
- **ojačati ulogu sveučilišta u provedbi inicijative ERA4You** promicanjem međusektorske mobilnosti, posebno između akademske zajednice i poduzeća,
- od 2023. pružiti europsku potporu inicijativi **Inovatori u školi** kako bi u sklopu partnerstva sa školama vodeće osobe iz novonastalih poduzeća bile ambasadori i mentori koji nadahnjuju mlade i pozivaju ih da osmišljavaju nove ideje i rješenja,
- od 2023. pružiti europsku potporu, među ostalim u obliku alata za sveučilišta, kako bi se u sklopu visokih učilišta i u bliskoj suradnji s poduzetničkim sektorom razvili **inkubatori** s pomoću kojih bi studenti poduzetnici mogli razviti svoje ideje i osnovati poduzeća,
- organizirati godišnji **Europski sajam talenta** koji će okupiti studente, istraživače na početku istraživačke karijere, znanstvenike, novoosnovana poduzeća, industrije i ulagače koji promiču talentiranost, prilike za zapošljavanje i poslovanje u cijelom EU-u, od kojih će se prvi održati u sklopu festivala Znanost u gradu u Leidenu 2022.

Osim navedenog, Komisija poziva države članice:

- da **olakšaju i promiču interdisciplinarne pristupe**, među ostalim akreditacijama ustanova, akademskim ocjenjivanjem, nagrađivanjem i profesionalnim razvojem,

²⁷ COM(2021) 350 final, Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.

²⁸ Načini tranzicije bit će osmišljeni zajedno s dionicima i mogu omogućiti bolje razumijevanje potrebnog djelovanja koje ide u korak s dvostrukom tranzicijom za najvažnije sektore, što će rezultirati akcijskim planom.

²⁹ Oznaka EIT daje se obrazovnim programima o inovacijama, poduzetništvu, kreativnosti i vođenju.

³⁰ Međunarodna mreža za financijsko obrazovanje OECD-a.

³¹ Ovo je alat za samoprocjenu inovativnog i poduzetničkog kapaciteta sveučilišta.

— da promiču **jednako poštovanje različitih akademskih karijera** i osiguraju veću **fleksibilnost za akademske karijere**, ali i izvan akademske zajednice.

4.2 Poticanje raznolikosti, uključivosti i rodne ravnopravnosti

Kao što je navedeno u prvom načelu europskog stupa socijalnih prava, „svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje”. Visoko obrazovanje uvelike je dostupno u Europi u usporedbi s ostatkom svijeta. Međutim, skupine u nepovoljnom položaju i diskriminirane skupine (etničke manjine, građani migrantskog podrijetla ili osobe s invaliditetom, osobe iz siromašnih obitelji, djeca niskokvalificiranih roditelja) i dalje su podzastupljene među studentima, akademskim osobljem i istraživačima. Sustavi visokog obrazovanja i dalje su izrazito stratificirani unatoč većem pristupu tercijarnom obrazovanju. Studenti prve generacije i studenti migrantskog ili manjinskog podrijetla imaju manje šanse steći tercijarno obrazovanje u EU-u.

Žene i muškarci i dalje su nejednako zastupljeni u visokom obrazovanju. Iako je broj žena veći od broja muškaraca kad je riječ o studentima i osobama koje završe preddiplomski i diplomski studij, a žene su gotovo jednako zastupljene na doktorskom stupnju, u različitim studijskim područjima javljaju se velike rodne razlike, pa tako u području STEM-a žene i dalje čine nešto manje od trećine studenata na preddiplomskom i diplomskom stupnju te 37 % doktorskih kandidata. Unatoč određenom napretku ostvarenom posljednjih godina, udio žena na položaju redovnog profesora ili istovjetnom položaju niskih je 26 % u EU-u.

Potrebne su dodatne institucionalne promjene da bi sveučilišta postala mjesta istinski jednakih mogućnosti za sve.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima i državama članicama:

- razviti **europski okvir za raznolikost i uključivost, među ostalim u pogledu rodne neravnopravnosti**, u sklopu kojeg će utvrditi koji su izazovi i rješenja za sveučilišta i kakva je potpora javnih tijela potrebna,
- boriti se protiv **podzastupljenosti žena u području STEM-a** planom koji uključuje manifest sveučilišta usmjerenih na STE(A)M o rodno uključivom obrazovanju u STE(A)M-u³²,
- **pružiti potporu ugroženim istraživačima** razvijanjem vodećih načela za sveučilišta kako bi se olakšalo njihovo uključivanje.

Osim navedenog, Komisija poziva države članice:

- da potaknu sveučilišta da provedu institucionalne promjene primjenom konkretnih mjera za raznolikost i uključivost, uključujući **dobrovoljne, kvantificirane ciljeve za uključivost i uključive planove za rodnu ravnopravnost** na temelju priopćenja iz Rima³³,
- da razviju nacionalne programe potpora i podrže **pristup visokom obrazovanju za izbjeglice i tražitelje azila**, uključujući uvođenje i proširenje dodatnih mehanizama za studente izbjeglice i povezane potpore, u skladu s Preporukom Komisije o zakonitim putovima do zaštite u EU-u³⁴.

³² Znanost, tehnologija, inženjerstvo, umjetnost i matematika (STEAM) multidisciplinarni je skup pristupa obrazovanju kojim se uklanjaju tradicionalne granice između predmeta istraživanja i disciplina kako bi se obrazovanje u području STEM-a i informacijsko-komunikacijskih tehnologija povezal o s umjetnošću, humanističkim i društvenim znanostima.

³³ Ministarsko priopćenje iz Rima, http://ehea.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique.pdf.

³⁴ Preporuka Komisije (EU) 2020/1364 od 23. rujna 2020. o zakonitim putovima do zaštite u

4.3 Promicanje i zaštita europskih demokratskih vrijednosti

Sveučilišta trebaju biti mjesta slobode: za govor, misli, učenje, istraživanje i općenito akademsku slobodu. Akademski sloboda ne može se odvojiti od institucionalne autonomije ni od sudjelovanja studenata i osoblja u upravljanju u području visokog obrazovanja.

Osiguravanje akademske slobode na visokim učilištima temelj je svih politika visokog obrazovanja razvijenih na razini EU-a i u Bolonjskom procesu. Riječ je o temeljnom preduvjetu za uspostavu europskog prostora obrazovanja i europskog istraživačkog prostora. Temeljne akademske vrijednosti ne mogu se uzeti zdravo za gotovo. Posljednjih godina svjedočimo prijetnjama tim vrijednostima u različitim oblicima i na različitim mjestima, čak i u EU-u. Autonomija visokih učilišta u Europi nije ujednačena³⁵. Unija i države članice trebaju aktivno štititi, njegovati i braniti te vrijednosti svojim politikama i mogućnostima financiranja te zaštititi organizacije koje se bave istraživanjem vanjskog uplitanja.

Sveučilišta su ključna za promicanje aktivnog građanstva, tolerancije, ravnopravnosti i raznolikosti, otvorenosti i kritičkog razmišljanja radi veće društvene kohezije i društvenog povjerenja te stoga štite europske demokracije. Sveučilišta imaju ključnu ulogu u pripremanju osoba s diplomom da budu dobro informirani europski građani. Podučavanjem i informiranjem pridonose tome da se europske vrijednosti uvriježe u društvu, a inzistiranjem na znanstvenoj rigoroznosti pridonose rastu povjerenja u znanost.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima i državama članicama:

- uspostaviti i nadzirati novu **Povelju Erasmus za visoko obrazovanje** i novu **Erasmus studentsku povelju**³⁶, kojima se integriraju akademska sloboda i integritet,
- stvoriti nove mogućnosti za **poticanje akademskih rasprava i razmjena najboljih primjera iz prakse kad je riječ o vrijednostima i demokraciji** u sklopu **aktivnosti programa Jean Monnet u području visokog obrazovanja**, koji je dio programa Erasmus+, među ostalim u trećim zemljama,
- u 2024. predložiti **vodeća načela za zaštitu temeljnih akademskih vrijednosti** na temelju priopćenja iz Rima³⁷ i u sinergiji s aktivnosti razvijenom u sklopu EIP-a, kojom se nastoji razviti akcijski plan za zaštitu akademske slobode i slobode znanstvenog istraživanja u Europi na temelju izjave iz Bonna,
- podržati **provedbu smjernica o vanjskom uplitanju** u istraživanje i inovacije.

Osim navedenog, Komisija poziva države članice:

- da podrže **raznolikost u europskom sektoru visokog obrazovanja**,
- da ojačaju i poštuju **autonomiju sveučilišta** i njezine različite dimenzije,
- da promiču i štite **akademska sloboda i integritet**.

5 **Nositelji promjena u paralelnoj zelenoj i digitalnoj tranziciji**

EU-u: promicanje preseljenja, humanitarnog prihvata i drugih dodatnih mehanizama, Službeni list L 317, 1.10.2020., str. 13.–22.

³⁵ Pregled stanja autonomije Udruženja europskih sveučilišta (2017.).

³⁶ Od kojih je prva preduvjet za bilo kakvo financiranje iz programa Erasmus+, a druga predstavlja prava i obveze studenata dok sudjeluju u programu mobilnosti Erasmus+.

³⁷ <http://www.ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>

5.1 Razvijanje vještina, kompetencija i tehnoloških inovacija za zelenu tranziciju

Sveučilišta su ključni akteri u **zelenoj tranziciji** i stvaranju održivijeg svijeta. Igraju važnu ulogu u provedbi istraživanja kojima se, u suradnji s industrijom i društvom te u razvijanju klimatske i ekološke pismenosti svih studenata na svim stupnjevima i u svim disciplinama, kao i šire javnosti uključivanjem zajednice, nastoje pronaći rješenja za ekološke i klimatske izazove kako bi se postigla klimatska neutralnost, smanjio gubitak bioraznolikosti i zaustavilo zagađenje. Sveučilišta svojom infrastrukturu i načinom rada mogu biti i uzor kad je riječ o ekološkoj održivosti. Prije svega, rezultati istraživanja i inovacija mogu činiti čvrst temelj politika, inovacija i mjera povezanih sa zaštitom okoliša.

Komisija je nedavno predstavila prijedloge **preporuka Vijeća o učenju u svrhu ekološke održivosti te o mikrokvalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost**. Brzo daljnje postupanje Vijeća pomoći će aktivirati države članice da podrže svoja sveučilišta i studente kako bi oni postali nositelji promjena za zelenu tranziciju, među ostalim iz perspektive cjeloživotnog učenja. **Partnerstva i misije Obzora Europa**³⁸ imaju velik potencijal za sinergije, primjerice u sektorima koji se odnose na promet bez emisija i baterije iz održivog izvora, a u kojima su potrebne nove vještine.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima i državama članicama:

- uzajamnim učenjem i dijeljenjem najboljih primjera iz prakse podržati trud država članica u promicanju **pristupa održivosti te klimatskoj i ekološkoj pismenosti koji uključuju cjelokupne ustanove**; podržavati inovativne pristupe podučavanju i učenju; u sklopu programa Erasmus+ podržati sveučilišta u nastojanjima da **prošire ekološku održivost kroz cijelu svoju infrastrukturu i operacije**,
- podržati suradnju sveučilišta i socioekonomskih aktera u razvoju kratkih tečajeva o **vještinama za zelenu tranziciju za koje se izdaju mikrokvalifikacije**³⁹,
- podržati **Predvodnike u području klime iz sektora visokog obrazovanja**, platformu za transnacionalna partnerstva između studenata, pripadnika akademske zajednice, sveučilišta, poslodavaca i zajednica u vezi s klimatskim izazovima koja će proširiti rad koalicije „Obrazovanje za klimu” te ambasadora Europskog sporazuma o klimi,
- poticati „**zeleni sela**” kao način otvaranja sveučilišnih kampusa zajednicama radi približavanja znanosti građanima uz potporu Obzora Europa, uključujući njegove misije,
- promicati i nadzirati **novi Zeleni i Plavi Erasmus**⁴⁰ radi poticanje aktivnosti povezanih s okolišem i klimatskim promjenama; nadzirati provedbu nove **Povelje Erasmus za visoko obrazovanje i Zelene povelje za program Aktivnosti Marie Skłodowska-Curie**,

³⁸ Misije EU-u nov su način konkretnog rješavanja nekih od naših najvećih izazova. Misije EU-a predstavljaju koordiniran trud Komisije da udruži potrebne resurse u smislu financiranja, politika i propisa itd.

³⁹ Nadahnuto Okvirom kompetencija za učenje u svrhu ekološke održivosti i predstojećom Komisijinom taksonomijom vještina za zelenu tranziciju kako bi se ojačale prekvalifikacije i usavršavanja europske radne snage.

⁴⁰ Ciljevi u području zaštite okoliša i klime glavni su prioritet programa Erasmus. Projektom „**Zeleni Erasmus**” nastoji se promicati uključivanje zelenih praksi u sve projekte i pridonijeti širenju svijesti. Plava dimenzija važan je dio projekta Zeleni Erasmus. Sve planirane mjere održivosti bit će relevantne i za **plavu dimenziju programa Erasmus+** radi očuvanja zdravih oceana, mora, obalnih i kopnenih voda.

— podržati **Akademiju Europskog saveza za baterije (EBA)**, koju vodi Europski institut za inovacije i tehnologiju, radi osposobljavanja, usavršavanja i prekvalifikacije radne snage u vrijednosnom lancu industrije baterija,

— podržati **provedbu strateških akcijskih planova u području istraživanja i inovacija** koji pridonose prelasku na zelenu energiju i zelenoj preobrazbi ključnih sektora industrije.

Osim navedenog, Komisija poziva države članice:

— da podrže sveučilišta u njihovim **pristupima** održivosti **koji uključuju cjelokupne ustanove**, među ostalim u pogledu **zelenih vještina**, kao i **ključnu ulogu sveučilišta** u području **inovacija i novih zelenih tehnologija**; i sveučilišta kao predvodnike zelene tranzicije.

5.2 Razvijanje vještina i kompetencija i promicanje inovacija za digitalnu tranziciju

U sklopu **digitalne tranzicije** sveučilišta imaju ključnu ulogu u tome da studenti i istraživači usvoje digitalne vještine i kompetencije potrebne u novoj stvarnosti te ulogu u promicanju inovacije i nove tehnologije.

Za vrijeme pandemije bolesti COVID-19 sektor visokog obrazovanja pokazao je da se može prilagoditi novoj situaciji. Postalo je očigledno da digitalna rješenja ne mogu i ne trebaju potpuno zamijeniti aktivnosti uživo. Budućnost bi se trebala temeljiti na **hibridnim rješenjima kojima je uspostavljena ravnoteža između fizičke prisutnosti i upotrebe digitalnih alata**. Sveučilišta mogu poticati i inovativni razvoj obrazovnih tehnologija preko poduzeća nastalih iz matičnih poduzeća ili preko rastućih poduzeća te iskoristiti potencijal rastuće europske industrije obrazovne tehnologije (EdTech).

Komisija je uspostavila **strukturirani dijalog s državama članicama o digitalnom obrazovanju i vještinama** kako bi se usuglasili oko ključnih čimbenika koji će omogućiti djelotvornost i uključivost digitalnog obrazovanja i osposobljavanja. Sveučilišta imaju ključnu ulogu u stvaranju radne snage osposobljene za suočavanje s izazovima digitalne tranzicije u budućnosti. U tom pogledu ključno je specijalizirano obrazovanje u digitalnim područjima poput umjetne inteligencije, kibersigurnosti ili računalstva u oblaku, kao i mikroelektronike⁴¹. Nedostatak kvalificirane radne snage u znanosti, tehnologiji, inženjerstvu i matematici (STEM-u) jedna je od ključnih prepreka. S obzirom na to da se digitalne tehnologije šire u sve sektore gospodarstva, nužno je i da svi studenti, primjerice oni koji studiraju medicinu, poslovno upravljanje ili poljoprivredu nauče upotrebljavati te tehnologije na naprednoj razini u svojoj struci.

U sljedećem desetljeću „**povezana sveučilišta**” trebaju postati stvarnost. Za to su ključni dostatni digitalni kapaciteti i infrastruktura sveučilišta. Raširenija upotreba digitalnih sredstava morat će se temeljiti na novim i pouzdanim tehnologijama i platformama, koje će trebati biti interoperabilne, imati čvrst europski temelj i integrirano ispunjavati obrazovne i istraživačke potrebe. Istodobno je potrebno razviti zajedničke otvorene standarde, koji će sveučilištima omogućiti da bolje upravljaju svojim podacima radi djelotvorne suradnje.

⁴¹ Primjerice, koristi od ulaganja u zajedničke projekte EU-a, poput inicijative Europski oblak ili predstojećeg

Akta o čipovima mogu se ostvariti samo ako postoje visokokvalificirane osobe koje će moći osmisлити i razviti te tehnologije.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima i državama članicama:

- podržati **transnacionalnu suradnju radi razvijanja digitalnih vještina i kompetencija** studenata svih dobi, osoblja i istraživača u skladu s Akcijskim planom za digitalno obrazovanje,
- putem programa Digitalna Europa podržati **specijalizirane programe obrazovanja i osposobljavanja** za najmodernije digitalne tehnologije i **multidisciplinarne studije** u područjima **umjetne inteligencije, kibersigurnosti, mikroelektronike i računalstva visokih performansi**,
- popratno na studiju izvedivosti provedenu u kontekstu Akcijskog plana za digitalno obrazovanje, podržati pokretanje i provedbu namjenske **europske platforme za promicanje suradnje između visokih učilišta**, koja će biti kompatibilna s europskim oblakom za otvorenu znanost i interoperabilna s drugim europskim standardima,
- u sklopu aktivnosti programa Jean Monnet, koji je dio programa Erasmus+, podržati namjenske mjere kojima će se **na razini EU-a priznati trud koji sveučilišta ulažu u digitalnu transformaciju** širom EU-a,
- predvoditi sveučilišta u **zajedničkom razvoju smjernica i načela** kojima će se omogućiti **uzajamni pristup uslugama i neometana razmjena znanja i podataka** i kojima će se odgovoriti na potrebu za interoperabilnošću i otvorenošću.

Osim navedenog, Komisija poziva države članice:

- da podrže **razvoj digitalnih vještina** studenata svih dobi, osoblja i istraživača i **digitalnih kapaciteta sveučilišta**, kao i **ključnu ulogu sveučilišta** u području **inovacija i novih digitalnih tehnologija** i sveučilišta kao predvodnike digitalne tranzicije.

6 Pokretači globalne uloge i vodstva Europe

Europa više nego ikad treba doprijeti do ostatka svijeta. Sveučilišta su ključna za povezanost Europe sa svijetom i promicanje europskih vrijednosti širom svijeta⁴². Ona imaju ključnu ulogu u proizvodnji dokaza koji čine temelj europskih vanjskih i sigurnosnih politika, međunarodnih sporazuma i multilateralnog djelovanja. Kao ključan akter u znanstvenoj diplomaciji sveučilišta pomažu jačati veze.

Europa je postala predvodnica kad je riječ o suradnji u području visokog obrazovanja. Europsko iskustvo nadahnulo je brojne regije, države i sveučilišta širom svijeta da uspostave nove strategije za internacionalizaciju ili regionalnu suradnju. Produbljivanje suradnje među europskim ustanovama stoga istodobno konsolidira njihovu globalnu dimenziju. Istodobno je ključno podržati jačanje visokog obrazovanja u partnerskim zemljama.

U skladu sa strategijom Global Gateway europska sveučilišta ključna su kako bi se partnerskim zemljama pomoglo u preobrazbi njihovih obrazovnih sustava i olakšavanju mobilnosti studenata, osoblja, nastavnika i pripravnika, u duhu obostrane koristi i uzajamnosti. Ona su i pokretači jačanja suradnje u području istraživanja i inovacija.

⁴² Kako je navedeno u globalnom pristupu istraživanju i inovacijama (COM(2021) 252 final).

Raznolikost i međunarodni ugled obrazovnih sustava EU-a te status Europe kao najvećeg pružatelja suradnje u sektoru visokog obrazovanja značajna su kumulativna prednost koja se može iskoristiti. Iskustva EU-a u pitanjima prekograničnog priznavanja, osiguravanja kvalitete i akreditiranja služe kao izvor informacija za regionalnu suradnju i integraciju na širem zemljopisnom području.

Razmjenom talentiranih osoba iz cijelog svijeta, jačanjem veza s partnerskim državama te promicanjem akademskih i europskih vrijednosti sveučilišta čine dio meke sile Europe. Europa treba ojačati i graditi taj ugled i te prednosti podići na višu razinu u svim državama članicama. To će zauzvrat povećati njezinu privlačnost kao odredišta za studiranje, ali i kao homogenog partnera za suradnju u obrazovanju, istraživanju i inovacijama.

Komisija nudi:

— suradnju s državama članicama u svrhu promicanja europske ponude visokog obrazovanja i međunarodne suradnje u sektoru visokog obrazovanja primjenom **pristupa Tima Europa**. To znači: razvijanje portala „Study in Europe” kako bi se potaknule međunarodne razmjene; jačanje uzajamnog učenja među sveučilištima i agencijama o internacionalizaciji; jačanje partnerstva s prioritetnim regijama poput zapadnog Balkana, susjedstva i Afrike, koji se temelji na uzajamnosti, i bolje iskorištavanje mreža bivših studenata.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima i državama članicama:

— **poticati mobilnost između Europe i drugih regija svijeta**: pozvati države članice da organiziraju relevantne postupke radi pravovremenog izdavanja dozvola/viza studentima iz trećih zemalja kako bi na vrijeme mogli početi akademsku godinu u EU-u, u skladu s Direktivom o studentima i istraživačima⁴³,

— **podržati konzorcije vodećih svjetskih sveučilišta kako bi se razvili i proveli diplomski studijski programi**, putem poziva združenih diplomskih studija Erasmus Mundus kojima se nastoje riješiti globalni izazovi,

— **podržati transparentno i pravedno priznavanje kvalifikacija iz trećih zemalja**, uključujući kvalifikacije izbjeglica, putem mreže centara za akademsko priznavanje⁴⁴ i alata EU-a za transparentnost (Europski kvalifikacijski okvir, Europska digitalna obrazovna uvjerenja).

7 Ostvarivanje plana: praćenje i upravljanje

O napretku u provedbi ove strategije izvještavat će se putem strateškog okvira europskog prostora obrazovanja i europskog istraživačkog prostora. Komisija će **iznijeti pregled trenutačnog stanja u svojem izvješću o napretku u uspostavi europskog prostora obrazovanja i putem sustava praćenja europskog istraživačkog prostora**. To će Komisiji, državama članicama i dionicima omogućiti da vode strateški dijalog o ostvarenom napretku i utvrde na što treba usmjeriti naše politike i potpore.

⁴³ Direktiva (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova *au pair*, Službeni list L 132, 21.5.2016., str. 21.–57.

⁴⁴ Zajednička mreža Europske mreže informacijskih centara u europskoj regiji i Nacionalnih informacijskih centara za akademsko priznavanje u Europskoj uniji (ENIC-NARIC).

U sklopu tog procesa Komisija će 2023. uspostaviti **Opservatorij za europski sektor visokog obrazovanja** kako bi se pružili dokazi o ostvarenom napretku. Opservatorij će **kombinirati trenutačno najbolje podatkovne alate i kapacitete EU-a⁴⁵ na jednom mjestu** i istodobno povećati njihovu upotrebu i relevantnost za oblikovatelje politika, sveučilišta, studente i istraživače. Pojednostavnjenje i nadogradnja postojećih europskih izvora podataka omogućit će ustanovama i vladama da ojačaju dokaze na kojima temelje ključne teme poput uključenosti, ishoda učenja, napretka u razvijanju digitalnih, zelenih i poduzetničkih vještina, prijenosa tehnologije, zapošljivosti, potreba studenata i tržišta rada, jačanja istraživačkih karijera, otvorene znanosti, uloge ustanova u inovacijskim ekosustavima i transnacionalne suradnje u sektoru visokog obrazovanja. Opservatorij će omogućiti uspoređivanje, analiziranje i prikazivanje uspješnosti sektora visokog obrazovanja u različitim područjima. Budući da će se temeljiti na sinergijama između postojećih podatkovnih alata, osigurat će usmjereno namjensko praćenje, ukloniti moguća preklapanja i smanjiti teret prikupljanja podataka visokih učilišta.

Jedan od rezultata rada Opservatorija bit će **Pregled stanja europskog sektora visokog obrazovanja** u kojem će se godišnje ocjenjivati napredak postignut širom EU-a kad je riječ o ključnim prioritetima ove strategije: uključenosti, vrijednostima, kvaliteti i relevantnosti, mobilnosti, zelenim i digitalnim vještinama, zapošljivosti, transnacionalnoj suradnji, prijenosu tehnologija i vrednovanju znanja.

U njemu će se pratiti i jesu li ulaganja u visoko obrazovanje i istraživanje na razini EU-a te na nacionalnim i institucionalnim razinama bila odgovarajuća. Komisija će u tu svrhu upotrebljavati rezultate rada Stručne skupine za kvalitetno ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje.

Ova Komunikacija poziv je na **bližu suradnju između zemalja i aktera u sektoru visokog obrazovanja u europskom prostoru obrazovanja, europskom istraživačkom prostoru (EIP) i europskom prostoru visokog obrazovanja (EHEA, Bolonjski proces)**. Potrebna je sinergija u područjima poput transnacionalne suradnje i institucijske preobrazbe sveučilišta, potpore temeljnim akademskim vrijednostima i slobodi znanosti, razvijanja akademskih karijera, inovativnog i interdisciplinarnog učenja, podučavanja i istraživanja, kao i međupovezanost tih područja, širenje znanja, međunarodna suradnja s partnerima izvan EU-a i doprinos ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

Komisija će u bliskoj suradnji s dionicima i državama članicama:

- u 2023. uspostaviti **Opservatorij za europski sektor visokog obrazovanja** usmjeren na podatke, a jedan od rezultata njegova rada bit će **Pregled stanja europskog sektora visokog obrazovanja**,
- promicati **fleksibilne i svrsishodne sinergije između europskog prostora obrazovanja, europskog istraživačkog prostora i europskog prostora visokog obrazovanja**.

8 Zaključak: to je put naprijed

U ovoj se strategiji uspostavljaju europska vizija budućnosti sveučilišta i načini na koje ih Unija može podržati širom Europe. **Ova je Komunikacija predstavljena na početku Europske**

⁴⁵ Primjerice, [ETER](#), [U-Multirank](#), [DEQAR](#), [Eurostudent](#), [Eurograduate](#), [podaci iz izvješća o provedbi Bolonjskog procesa i Pregled stanja mobilnosti](#), Eurostat, [statistički podaci o obrazovanju i osposobljavanju](#) i [statistički podaci o istraživanju i razvoju te platforma za pokazatelje prijenosa znanja Zajedničkog istraživačkog centra](#).

godine mladih 2022. Europa mora uložiti u svoju mladu generaciju kao temelj njezina oporavka i otpornosti i održivog rasta. Ta je faza života obilježena obrazovanjem i osposobljavanjem. ***Dužni smo mladima omogućiti da steknu izvrsne i relevantne vještine i kompetencije.*** Ako svakoj mladoj osobi omogućimo usavršavanje i prekvalifikaciju, na tome možemo graditi snažniju, prosperitetniju i otporniju Europu.

Ovom Komunikacijom o europskoj strategiji za sveučilišta Komisija poziva države članice i njihova sveučilišta da se udruže radi boljitka visokog obrazovanja i cijele Europske unije. Riječ je o pozivu na zajedničko preispitivanje, raspravu i osmišljavanje načina na koji zajedno možemo razviti europsku dimenziju u visokom obrazovanju, istraživanju i inovacijama tako da iskoristimo puni potencijal sveučilišta.

Tu strategiju možemo provesti samo zajedno. Komisija poziva sveučilišta da nastave rad unutar svojih institucija i države članice da podrže svoja sveučilišta odgovarajućim politikama i financiranjem; ujedno poziva države članice, sveučilišta, studente, akademsko osoblje, istraživače i njihove partnere u širim inovacijskim ekosustavima da preuzmu odgovornost za provedbu strategije i podijele obveze koje su preuzeli kako bi nadahnuli druge.

Komisija se obvezuje **iskoristiti sve instrumente** koji su joj na raspolaganju, bilo da se radi o upravljanju, financiranju, suradnji ili zakonodavstvu, kako bi provela ovu strategiju.

Da bi ova strategija postala stvarnost, ključno je koordinirati nastojanja EU-a, država članica, regija, civilnog društva i sektora visokog obrazovanja. **Komisija poziva [Europsko] vijeće, države članice i sveučilišta da se uključe u raspravu o ovom programu politike** i surađuju u stvaranju sveučilišta koja će se moći prilagođavati budućim potrebama u korist europske mlade generacije te da njeguju cjeloživotno učenje u korist ljudi svih dobi.